

TEMA 30. Osebni greh

Greh je dejanje, beseda ali želja, ki nasprotuje večnemu zakonu. Je žalitev Boga, ki rani človekovo naravo in oškoduje solidarnost med ljudmi.

2. Dec. 2013

1. Osebni greh: žalitev Boga, nepokorščina božji postavi

Osebni greh je »dejanje, beseda ali želja, ki nasprotuje večnemu zakonu.«^[1] To pomeni, da je greh *človeško dejanje*, glede na to, da

zahteva uporabo svobode^[2] ter se izraža z zunanji dejanji, z besedami ali z notranji dejanji. Poleg tega je to človeško dejanje *slábo* (zlo), se pravi, da je v nasprotju z večnim božjim zakonom, ki je prvo in najvišje moralno pravilo ter temelj vseh drugih. Bolj splošno lahko rečemo, da je greh katero koli človeško dejanje, ki je v nasprotju z moralnim pravilom, to pomeni, z zdravim razumom, razsvetljenim po veri.

Gre torej za zavzetje negativnega položaja do Boga in, na drugi strani, za neurejeno ljubezen do samega sebe. Zato tudi rečemo, da je greh v bistvu *aversio a Deo et conversio ad creaturas*. Ta *aversio* ne pomeni nujno izrecnega sovraštva ali zavračanja, temveč oddaljitev od Boga, ki sledi temu, da je bila dana prednost navideznemu ali končnemu dobremu človeka (*conversio*). Sveti Avguštin to opiše kot »ljubezen do

sebe prav do preziranja Boga.«^[3]»Po tem prevzetnem povelečevanju samega sebe je greh v diametralnem nasprotju z Jezusovo pokorščino, ki je izvršila odrešenje (prim. *Flp* 2,6-9)« (*Katekizem*, 1850).

Greh je edino zlo v polnem pomenu besede. Druga zla (npr. bolezni) sama po sebi človeka ne oddaljujejo od Boga, čeprav vsekakor predstavljajo pomanjkanje neke dobrine.

2. Smrtni greh in mali greh

Grehe lahko delimo na *smrtne* ali *velike* in na *mali* grehe (prim. *Jn* 5, 16-17) glede na to, ali človek popolnoma izgubi božjo milost ali ne.^[4] Smrtni greh in mali greh je mogoče med seboj primerjati tako kot smrt in bolezen duše.

»Smrtni greh je dejanje, katerega predmet je *tehtna vsebina* in ki je poleg tega storjeno s *polno zavestjo* in

s *premišljeno privolitvijo*.«^[5]»Sledeč cerkvenemu izročilu imenujemo *smrtni greh* dejanje, s katerim človek svobodno in zavestno zavrne Boga, njegov zakon, zavezo ljubezni, ki mu jo Bog ponuja [*aversio a Deo*], in se raje obrne k samemu sebi, k nečemu, kar je ustvarjeno in končno, k nečemu, kar nasprotuje božji volji (*conversio ad creaturam*). To se lahko zgodi na neposreden in formalen način, npr. pri grehih malikovanja, krivoverstva in ateizma; ali pa na enakovreden način, kot je to v primeru vseh dejanj nepokorščine do božjih zapovedi, kjer je vsebina tehtna.«^[6]

— *Tehtna vsebina*: pomeni, da je dejanje samo po sebi nezdružljivo z ljubeznijo in zato tudi z neobhodnimi zahtevami moralnih in teologalnih kreposti.

— *Polna zavest (ali spoznanje)* razuma: to pomeni, da človek ve, da

je dejanje, ki ga izvršuje, grešno, se pravi, v nasprotju z božjim zakonom.

— *Premišljena* (ali *popolna*) *privolitev* volje: se pravi, da človek prostovoljno hoče storiti to dejanje, za katero ve, da nasprotuje božjemu zakonu. To ne pomeni, da je pogoj za smrtni greh to, da hoče človek neposredno žaliti Boga: dovolj je, da hoče storiti nekaj, kar resno nasprotuje božji volji.^[7]—

Vsi trije pogoji morajo biti izpolnjeni istočasno.^[8]— Če kateri izmed njih manjka, je to lahko *mali* greh. To se zgodi, na primer, kadar vsebina ni tehtna, je pa dejanje storjeno s polno zavestjo in premišljeno privolitvijo; ali pa kadar ni polnega zavedanja ali premišljene privolitve, čeprav gre za tehtno vsebino. Če ni niti zavedanja niti privolitve, potem seveda ne moremo govoriti o grehu, ker to pravzaprav ne bi bilo človeško dejanje.

2.1. Posledice smrtnega greha

Smrtni greh »ima za posledico izgubo ljubezni in izginjenje posvečujoče milosti, tj. *stanja milosti*. Če ni popravljen s kesanjem in božjim odpuščanjem, povzroči izključitev iz Kristusovega kraljestva in večno smrt pekla« (*Katekizem*, 1861).^[9] Kadar nekdo stori smrtni greh in dokler ostane zunaj “*stanja milosti*” — brez da bi ga znova pridobil pri zakramentu spovedi —, ne sme prejeti obhajila, kajti ni mogoče istočasno hoteti oddaljenosti in zedinjenosti s Kristusom: v tem primeru bi bilo storjeno bogoskrunstvo.^[10]

Z izgubo življenjske zedinjenosti s Kristusom zaradi smrtnega greha se obenem izgubi tudi zedinjenost z njegovim skrivnostnim telesom, s Cerkvijo. Človek v tem primeru ne preneha biti član Cerkve, vendar je kakor bolan ud, brez zdravja, kar

povzroča škodo celotnemu telesu. To pomeni tudi škodo za človeško družbo, ker človek preneha biti luč in kvas, čeprav lahko to ostane neopazno.

S smrtnim grehom se izgubi pridobljeno zasluženje — čeprav ga je mogoče po prejemu zakramenta pokore znova pridobiti — in oseba postane nesposobna za pridobivanje novih zasluženj; človek postane podvržen sužnosti hudiča; zmanjša se naravna želja delati dobro in povzročen je nered v človekovih sposobnostih in nagnjenjih.

2.2. Posledice malega greha

»Mali greh nam oslablja ljubezen; izraža neurejeno nagnjenje do ustvarjenih dobrin; ovira napredek duše v izvrševanju kreposti in udejanjanju nramnega dobrega; zasluži časne kazni. Premišljeni mali greh, ki je ostal neobžalovan, nas polagoma pripravi do tega, da

storimo smrtni greh. Vendar pa z malim grehom ne odklonimo božje volje in božjega prijateljstva; mali greh ne prelomi zaveze z Bogom. Človeško gledano ga je z božjo milostjo mogoče popraviti. Mali greh “ne oropa človeka posvečujoče (pobožanstvujoče) milosti, prijateljstva z Bogom, ljubezni, in torej tudi večne blaženosti ne” (Sv. Janez Pavel II., Apost. spod. *Reconciliatio et paenitentia*, 2. 12. 1984, 17)« (*Katekizem*, 1863).

Bog nam male grehe odpušča pri spovedi, pa tudi zunaj tega zakramenta, kadar storimo dejanje kesanja in opravljamo pokoro, pri čemer obžalujemo, da nismo prav odgovorili na njegovo neskončno ljubezen do nas.

Čeprav ne oddaljuje popolnoma od Boga, je premišljeni mali greh nadvse žalosten prekršek, ki ohladi prijateljstvo do Njega. Človeka mora

biti “groza preišljenega malega greha”. Za nekoga, ki hoče zares ljubiti Boga, nima smisla, da popušča v majhnih prevarah, češ da to niso smrtni grehi^[11]; takšno ravnanje vodi v *mlačnost*.^[12]

2.3. Temeljna odločitev

Nauk o *temeljni odločitvi*^[13], zavrača tradicionalno razlikovanje med smrtnim in malim grehom; trdi, da izguba posvečujoče milosti zaradi smrtnega greha — ob vsem, kar to prinaša — človeško osebo v tolikšni meri zavezuje, da je to lahko samo sad dejanja radikalne in totalne zavrnitve Boga, se pravi, dejanja *temeljne odločitve* proti Njemu.^[14] Ob takšnem razumevanju bi bilo, po mnenju zagovornikov te zmotne doktrine, skoraj nemogoče zapasti v smrtni greh pri sprejemanju naših vsakodnevnih odločitev; pa tudi znova pridobiti stanje milosti s pomočjo iskrene pokore: kajti

svoboda, tako pravijo, v svoji običajni zmožnosti izbiranja ne bi bila sposobna določiti značaja človekovega moralnega življenja na tako edinstven in odločilen način. Ker naj bi torej šlo, po besedah teh avtorjev, za *posamezne izjeme* v na splošno poštenem življenju, bi lahko upravičili težke pregreške zoper enotnost in doslednost krščanskega življenja; na žalost bi obenem zmanjšali tudi pomen človekove zmožnosti odločanja in zavezanosti pri uporabi njegove svobodne volje.

Zelo povezan z zgoraj omenjenim naukom je predlog o *trodelnosti greha*, o delitvi na male, težke in smrtne grehe. Slednji naj bi pomenili zavestno in nepreklicno odločitev žaliti Boga, in samo ti naj bi človeka oddaljili od Boga ter mu zaprli vrata večnega življenja. Na ta način bi večina grehov, ki so bili zaradi svoje vsebine tradicionalno obravnavani kot smrtni, predstavljala zgolj težke

grehe, saj ne bi bili storjeni z izrecnim namenom zavriniti Boga.

Cerkev je ob številnih priložnostih pokazala na zmote, ki se skrivajo za temi miselnimi tokovi. Opravka imamo z naukom o svobodi, v katerem ima le-ta zelo šibko vlogo, saj pozablja, da je tisti, ki odloča, v resnici človeška oseba, ki se lahko odloči spremeniti svoje najgloblje namene in ki dejansko lahko svoje sklepe, svoja hrepenenja, svoje cilje in svoj celotni življenjski projekt spremeni s tem, da izvršuje določena posebna in vsakdanja dejanja.^[15] Po drugi strani »vedno velja načelo, da je bistvena in odločilna razlika med grehom, ki uniči ljubezen, in grehom, ki ne uniči nadnaravnega življenja; med življenjem in smrtjo ni neke vmesne poti.«^[16]

2.4. Druge delitve

a) Ločimo lahko med “*aktualnim*” grehom, ki je grešno dejanje samo, in

med “*habitualnim*” grehom, kar pomeni madež, ki ga je v duši pustilo grešno dejanje, kazen za greh in, v primeru smrtnega greha, odvzetje milosti.

b) *Osebni* greh se razlikuje od *izvirnega*, s katerim se vsi rodimo in nas bremeni zaradi Adamove nepokorščine. Izvirni greh je navzoč v vsakem človeku, čeprav ga osebno ni zagrešil. Lahko bi ga primerjali s podedovano boleznijo, ki je ozdravljena s krstom — oz. vsaj z implicitno željo po njem —, vendar pa v človeku ostane določena šibkost, ki ga nagiba k novim osebnim grehom. Osebni greh torej človek *stori*, izvirni greh pa *prevzame*.

c) *Zunanji* grehi so grehi, storjeni z dejanjem, ki je vidno od zunaj (umor, rop, obrekovanje itd.). *Notranji* grehi pa ostanejo v človekovi notranjosti, t. j. v njegovi volji, brez da bi se pokazali navzven (na zunaj

neizražena jeza, nevoščljivost, lakomnost itd.). Vsak greh, zunanji ali notranji, ima svoj izvor v notranjem dejanju volje: pravzaprav je to moralno dejanje. Izključno notranja dejanja so morejo biti greh, tudi velik greh.

d) Govorimo o *mesenih* in *duhovnih* grehih glede na to, ali je neurejena težnja usmerjena k čutni dobrini (oz. k nečemu, kar ima videz dobrega; npr. nečistost) ali k duhovni dobrini (napuh). Sami po sebi so slednji grehi težji; kljub temu pa so v splošnem meseni grehi bolj siloviti, ker je predmet, ki privlači (čutna stvarnost), nekaj bolj neposrednega.

e) Greh, ki so *storjeni*, in grehi *opustitve*: vsak greh vključuje uresničenje neurejenega deja volje. Če se ta prenese v dejanje, ga imenujemo *storjeni* greh; če pa se dej volje prenese v to, da človek opusti

nekaj, kar bi bilo treba storiti, potem je to greh *opustitve*.

3. Množitev greha

»Greh povzroči, da postane greh privlačen; s ponavljanjem istih dejanj nastane grešljivost, tj. trajna nagnjenost h grehu iste vrste. Posledica so zla nagnjenja, ki zamračijo vest in pokvariyo konkretno ocenjevanje dobrega in zlega. Tako greh teži za tem, da bi se ponavljal in krepil, vendar pa ne more uničiti nramnega čuta prav do njegove korenine« (*Katekizem*, 1865).

Glavni grehi so tisti osebni grehi, ki še posebej napeljujejo k drugim, saj so glava preostalih grehov. To so napuh — začetek vsakega greha *ex parte aversionis* (prim. *Sir* 10,12-13) —, lakomnost — začetek *ex parte conversionis* —, nečistost, nevoščljivost, požrešnost, jeza in lenoba ali *acidia* (prim. *Katekizem*, 1866).

Izguba čuta za greh je sad
prostovoljne zamračitve vesti, ki
človeka zaradi njegovega napuha
pripelje do zanikanja tega, da osebni
grehu to tudi so, in celo do zanikanja
tega, da greh obstaja.^[17]—

Včasih ne storimo neposredno nečesa
slabega, vendar pa na neki način, z
večjo ali manjšo odgovornostjo in
moralno krivdo sodelujemo pri
hudobnih dejanjih drugih oseb.

»Greh je osebno dejanje. Še več, neko
odgovornost imamo pri grehih, ki jih
storijo drugi, kadar pri njih
sodelujemo: — tako da se jih
neposredno in hoté udeležimo; —
tako da jih ukažemo, svetujemo,
hvalimo ali zagovarjamo; — tako da
jih ne odkrijemo ali jih ne
preprečimo, kadar smo to dolžni
storiti; — tako da ščitimo tiste, ki
delajo zlo« (*Katekizem*, 1868).

Osebni grehi privedejo tudi do
družbenih struktur v nasprotju z

božjo dobroto, ki jih imenujemo *grešne strukture*.^[18] Te niso nič drugega kot izraz in učinek grehov vsakega posameznika (prim. *Katekizem*, 1869).^[19]

4. *Skušnjave*

V zvezi z vzroki za greh je treba spregovoriti o skušnjavi, ki pomeni spodbudo k zlu. »Korenina vseh grehov je v človekovem srcu« (*Katekizem*, 1873), toda le-to je lahko pod vplivom privlačnosti navideznih dobrin. Privlačnost skušnjave nikoli ne more biti tako močna, da bi človeka *obvezovala* h grehu: »Saj vas je zgrabila le skušnjava, ki ne presega človeških moči. Bog pa je zvest in ne bo dopustil, da bi bili skušani čez vaše moči, ampak bo ob skušnjavi tudi pomagal, da jo boste premagali« (1 *Kor* 10,13). Če jih ne iščemo in jih izkoristimo kot priložnost za moralno prizadevanje,

imajo skušnjave lahko pozitiven pomen za krščansko življenje.

Vzroke skušnjav lahko povzamemo v treh točkah (prim. 1 *Jn* 2,16):

— “Svet”, ne kot božja stvaritev, ker je v tem smislu dober, ampak kot nekaj, kar zaradi nereda greha spodbuja *conversio ad creaturas* (obrat k ustvarjeninam) v materialističnem in poganskem okolju.^[20]

— “Hudič”, ki ščuva h grehu, vendar nima moči, da bi nas v greh prisilil. Skušnjave hudiča se premaguje z molitvijo.^[21]

— “Meso” ali *poželenje*: nered v zmožnostih duše kot posledica grehov (imenovan tudi *fomes peccati*). Ta skušnjava se premaguje z mrtvičenjem in s pokoro ter z odločenostjo, da ne vstopamo v dialog s skušnjava in smo v duhovnem vodstvu iskreni, brez da

bi skušnjava prekrivali z
“osmišljenimi nesmisli”.^[22]

Ob soočenju s skušnjava se je treba boriti, da se izognemo *privolitvi*, saj bi to pomenilo pritrditev volje neki *zadovoljivti*, ki še ni premišljena in izhaja iz nehotene predstave o zlu, ki se nahaja v *sugestiji*.

Za spopadanje s skušnjavami mora biti človek zelo iskren do Boga, do samega sebe in v duhovnem vodstvu. V nasprotnem primeru obstaja tveganje, da pride deformacije vesti. Iskrenost je nadvse učinkovito sredstvo za izogibanje greha in dosego resnične ponižnosti: Bog Oče prihaja naproti tistemu, ki prizna, da je grešnik in razkrije tisto, kar bi napuh hotel prikriti kot greh.

Poleg tega je treba bežati proč od *grešnih priložnosti*, se pravi od tistih okoliščin, v katere prihajamo bolj ali manj po lastni volji in predstavljajo skušnjava. Vedno se je treba ogibati

prostovoljnih priložnosti; kadar gre za *bližnje* (to pomeni resno nevarnost, da pridemo v skušnjava) in *neprostopvoljne* priložnosti (ki jih ni mogoče odpraviti), je treba storiti vse, kar je mogoče, da se oddaljimo od nevarnosti, oz. rečeno še drugače, treba je uporabiti vsa sredstva, da se te priložnosti iz *bližnjih* spremenijo v *daljne*. Prav tako se je treba — kolikor mogoče — ogibati *daljnih*, *stalnih* in *prostovoljnih* priložnosti, ki najedajo duhovno življenje in človeka predisponirajo za smrtni greh.

Pau Agulles Simó

Osnovna literatura

Katekizem katoliške Cerkve,
1846-1876.

Sv. Janez Pavel II., Apost. spod.
Reconciliatio et paenitentia (O spravi in pokori), 2. 12. 1984, 14-18.

Sv. Janez Pavel II., Okr. *Veritatis splendor (Sijaj resnice)*, 6. 8. 1993, 65-70.

Priporočeno branje

Sv. Jožefmarija, Homilija *Notranji boj, v Jezus prihaja mimo*, 73-82.

Copyright © www.si.opusdei.org

[1]Sv. Avguštin, *Contra Faustum manichoeum*, 22, 27: PL 42, 418. Prim. *Katekizem*, 1849.

[2]Po klasični definiciji greha je to *prostovoljna* nepokorščina božjemu zakonu: če ne bi bila prostovoljna, potem to ne bi bil greh, kajti v tem primeru ne bi šlo niti za pravo in resnično *človeško dejanje*.

[3]Sv. Avguštin, *De civitate Dei*, 14, 28.

[4]Prim. Sv. Janez Pavel II., Apost. spod. *Reconciliatio et paenitentia*, 2. 12. 1984, 17.

[5]*Prav tam*. Prim. *Katekizem*, 1857-1860.

[6]Sv. Janez Pavel II., Apost. spod. *Reconciliatio et paenitentia*, 17.

[7]Storjen je smrtni greh, kadar človek »kljub zavedanju in prostovoljno, iz katerega koli nagiba, izbere nekaj, kar predstavlja hud nered. Dejansko ta izbira že vključuje preziranje božje zapovedi, zavrnitev božje ljubezni do človeštva in do vsega stvarstva: človek se oddalji od Boga in izgubi ljubezen« (*prav tam*).

[8]Prim. Sv. Janez Pavel II., Okr. *Veritatis splendor*, 6. 8. 1993, 70.

[9]Ne glede na obravnavanje dejanja kot takega, je treba povedati, da moramo sodbo o osebah prepustiti

samo božji pravičnosti in usmiljenju (prim. *Katekizem*, 1861).

[10] Samo kdor ima zares resen razlog in ne najde možnosti za spoved, lahko obhaja zakramente in prejme sveto obhajilo, potem ko je storil dejanje popolnega kesanja, ki vključuje sklep, da se čim prej spove svojih grehov (prim. *Katekizem*, 1452 in 1457).

[11] Prim. Sv. Jožefmarija, *Božji prijatelji*, 243; *Brazda*, 139.

[12] Prim. Sv. Jožefmarija, *Pot*, 325-331.

[13] Prim. Sv. Janez Pavel II., Okr. *Veritatis splendor*, 65-70.

[14] Prim. *prav tam*, 69.

[15] Prim. Sv. Janez Pavel II., Apost. spod. *Reconciliatio et paenitentia*, 17; *Veritatis splendor*, 70.

[16] *Prav tam*, 17.

[17]Prim. *prav tam*, 18.

[18]Prim. Sv. Janez Pavel II., Okr. *Sollicitudo rei socialis*, 30. 12. 1987, 36 in sl.

[19]Prim. Sv. Janez Pavel II., Apost. spod. *Reconciliatio et paenitentia*, 16.

[20]Za boj proti skušnjavam je potrebno s srčnostjo iti proti toku vedno, ko je to potrebno, namesto da bi se prepustili posvetnim navadam (prim. Sv. Jožefmarija, *Pot*, 376).

[21]Na primer, molitev k sv. nadangelu Mihaelu, zmagovalcu nad Satanom (prim. *Raz* 12,7 in 20,2). Cerkev za boj zoper hudičeve skušnjave od nekdej priporoča tudi nekatere zakramentale, kot je npr. blagoslovljena voda. »Hudi duhovi pred ničemer bolj ne bežijo kot pred blagoslovljeno vodo in se nikoli več ne vrnejo,« je govorila sv. Terezija Avilska (navedeno v Sv. Jožefmarija, *Pot*, 572).

[22]Prim. Sv. Jožefmarija, *Pot*, 134 in
727.

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sl-si/article/tema-30-osebni-greh/](https://opusdei.org/sl-si/article/tema-30-osebni-greh/) (26.
Mar. 2025)